

This project is funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union (2014-2020)

MEDIMURSKA ŽUPANIJA

Crveni krst Srbije
Crveni krst Vojvodine

srem
regionalna razvojna agencija

SAŽETAK DOGAĐAJA [HRV]

UNUTAR, SA i ZA romsku zajednicu

“Pro Health for Roma” kao model podrške na više nivoa u smanjivanju diskriminacije i olakšavanju pristupa zdravstvenoj zaštiti pripadnicima romske nacionalne manjine u Srbiji i Hrvatskoj

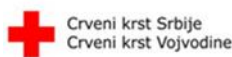
Transnacionalni okrugli sto pod nazivom **“UNUTAR, SA i ZA romsku zajednicu”** koji se održao na Zoom platformi 30. marta 2021. okupio je ukupno 48 učesnika i uspešno zaključio implementaciju projekta **„PRO Health for Roma - Addressing discrimination and improving access to health care for ROMA communities (PRO Health for Roma)”**.

Finansiran od strane Programa Europske unije za prava, jednakost i građanstvo i sufinanciran od strane Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, projekt „PRO Health for Roma” nastojao je olakšati pristup uslugama zdravstvene zaštite pripadnicima romske manjine na ciljnim područjima Međimurske županije (Hrvatska) i Grada Sremske Mitrovice (Srbija). Projekat je realizovan tokom 17 mjeseci (od novembra 2019. do aprila 2021.) od strane sledećih organizacija/institucija iz Hrvatske i Srbije: *Médecins du Monde Belgique (predstavništvo u Hrvatskoj), Međimurske županije (Hrvatska), Grada Čakovca (Hrvatska), Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije (Hrvatska), Crvenog krsta Vojvodine (Srbija), Crvenog krsta Sremske Mitrovice (Srbija), Regionalne razvojne agencije Srem (Srbija) i Centra za ekonomsko unapređenje Roma (Srbija).*

Project number	849124	Project Acronym	PRO HEALTH for ROMA
----------------	--------	-----------------	---------------------

This project is funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union (2014-2020)

Ovaj transnacionalni događaj okupio je učesnike iz Hrvatske, Srbije i drugih zemalja Europske unije kako bi raspravljali o stečenom znanju/najboljoj praksi vezano uz olakšavanje pristupa zdravstvenoj zaštiti pripadnicima romske manjine (na lokalnom nivou) – oslanjajući se na rezultate i znanja stečena tokom realizacije projekta. Ovaj događaj je takođe bio prilika da se izvuku preporuke za buduće aktivnosti na ciljanim područjima, kao i potencijalnu replikaciju projekta na drugim geografskim područjima. [Završna publikacija](#) izrađena je od strane partnera na projektu i takođe je predstavljena na događaju.

U svom **uvodnom govoru**, *Michel Genet*, Direktor Médecins du Monde-Belgique, *Marina Payerl-Pal*, Direktorka Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije i *Jelena Jovanović*, Pokrajinska poslanica Skupštine Autonome Pokrajine Vojvodine su pozdravili učesnike, potvrdili uticaj projekta i insistirali na činjenici da je pandemija COVID-19 nažalost pokazala kako je osiguravanje globalnog pristupa javnoj zdravstvenoj zaštiti ključno i kako će biti prioritet – naročito za najranjivije društvene grupe

U uvodnom delu, *Juliette Delescluse*, šefica kancelarije Médecins du Monde-Belgique u Hrvatskoj, predstavila je projekt „PRO Health for Roma” i njegove ključne rezultate. Prvo je učesnicima predstavila obe ciljane regije u kojima je realizovan projekat: Međimursku županiju i područje Grada Sremske Mitrovice. Obe regije su ruralna područja sa velikim brojem pripadnika romske manjine koji žive na ovim prostorima, populacije koja je naseljena i živi u naseljima koja su odvojena ili se nalaze na rubnim delovima lokalnih sela/gradova. Zatim je predstavila različite intervencijske nivoe projekta: terenski rad („outreach“), osnaživanje/aktivnosti usmerene na jačanje kapaciteta, (transnacionalna) razmena informacija, razvoj lokalne politike/alata za integraciju Roma, jačanje (međusektorske) koordinacije i zagovaranje. Takođe je prošla kroz ključne rezultate projekta. Projektom je pomognuto 2985 pripadnika romske nacionalne manjine u Hrvatskoj i Srbiji (većinom ženama: 60%). Što se tiče terenskog rada, 6 romskih saradnika u zajednici koji su zaposleni zajedno sa medicinskim timom na terenu sprovelo je 1656 individualnih socio-info-preventivnih konsultacija i 80 info-preventivnih radionica (za ukupno 795 saradnika), kao i 279 individualnih konsultacija o mentalnom zdravlju i 40 grupnih susreta vezanih za mentalno zdravlje (za ukupno 255 učesnika). Info-vodič „*Hoću biti zdrav/a*” o pravu na zdravlje i uslugama dostupnim u obje zemlje takođe je izrađen i distribuiran (na hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku). Što se tiče osnaživanja i aktivnosti usmerenih na jačanje kapaciteta, organizovana su 4 treninga za romske saradnike u zajednici, 2 treninga za ukupno 58 zdravstvenih radnika i (online) studijsko putovanje u Belgiju. Tokom terenskog rada podaci su prikupljeni i razvrstani u skupove podataka te uključeni, među ostalim, u lokalnopolitičke dokumente za integraciju Roma i završnu projektnu publikaciju. Što se tiče lokalnopolitičkog nivoa, projekat je omogućio razvoj (zdravstvenih) mera za integraciju Roma (lokalnih akcionih planova) kroz proces participacije i povezanih koordinacionih sastanaka (4), kao i sprovedbu „*Studije izvedivosti za besplatne usluge prevoza do zdravstvenih institucija za pripadnike romske nacionalne manjine (i druge ranjive skupine) u Međimurskoj županiji, Hrvatska*” (i povezana online karta). Napokon, projekt je doprinio međusektorskoj koordinaciji i (transnacionalnoj) razmeni informacija pomoću 4 održana međusektorska sastanka na lokalnom nivou, izrade izvrštaja o preporukama ([završna publikacija](#)) i održavanja završnog okruglog stola „*Unutar, sa i za romsku zajednicu*”.

Prvi deo događaja – „**Unutar** romske zajednice: 'outreach'/terenski rad” – usmeren je na različite aspekte terenskog rada unutar romske zajednice.

This project is funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union (2014-2020)

MEDIMURSKA
ŽUPANIJA

GRAD ČAKOVEC

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA

Crveni krst Srbije
Crveni krst Vojvodine

SREM
regionalna razvojna agencija

Tatjana Jovančević, sekretarka (terenska projektna koordinatorica) u Crvenom krstu Sremska Mitrovica predstavila je u svojoj prezentaciji sastav terenskog tima (romski saradnici u zajednici, medicinske sestre, lekari opšte prakse, lekari specijalisti, psiholozi i socijalni radnici) i činjenicu da je, osim raznolikosti tima, terenski rad nastojao biti što bliži potrebama ljudi. Tim je stoga bio mobilan, prilagodljiv i fleksibilan – podržavajući osobe koje žele ostvariti pravo na zdravstvenu zaštitu i druga povezana prava/usluge.

Dr Diana Uvodić-Đurić, specijalista školske medicine (projektni stručnjak za edukaciju o zdravlju) u Zavodu za javno zdravstvo Međimurske županije i *Boris Boškalo*, samostalni stručni saradnik iz Crvenog krsta Vojvodine u svojoj su se prezentaciji najpre osvrnuli na koncepte odrednica zdravlja i zdravstvenu pismenost, kao i činjenicu da se primećuje vrlo nizak nivo zdravstvene pismenosti među pripadnicima romske zajednice. U svrhu uspostavljanja ravnoteže gore navedenog, u sklopu projekta sprovedeno je 80 zdravstvenih info-preventivnih radionica u obe zemlje za ukupno 795 učesnika. Zatim su objasnili da je format u kojem se sprovodi radionica vrlo važan kako bi se dostigao maksimalni broj saradnika (interaktivna dimenzija, kratko trajanje, mobilnost/fleksibilnost tima kako bi se mogle održati na različitim područjima, uključujući događanja na otvorenom, vreme održavanja radionica koje je prilagođeno obavezama ciljane populacije i pokazivanje osećaja dobrodošlice/ugodnosti prema učesnicima.

Marijana Sabo, mentorica za romske saradnike u zajednici za Médecins du Monde-Belgique predstavila je život u romskom naselju Kuršanec uz pomoć svedočenja tri korisnika projekta.

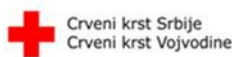
U svojoj je prezentaciji *Sunčica Lazanski*, psiholog iz Médecins du Monde-Belgique predstavila svoje iskustvo kao pružatelja usluga zaštite mentalnog zdravlja za romsku populaciju u Međimurskoj županiji tokom projekta (kroz individualne i grupne konsultacije) i opštu globalnu perspektivu zdravstvene zaštite. Osim prepreka u ostvarivanju usluga zaštite mentalnog zdravlja, navela je razloge zašto pripadnici romske zajednice ređe traže podršku stručnjaka za zaštitu mentalnog zdravlja, poput kulturalnih razlika, očekivanja zasnovanih na polu, ali i strukturalnih problema poput stigme i predrasuda, ponavljajućim iskustvima odbijanja i manjka poverenja u stručnjake. Zatim je dala konkretne primere alata i sadržaja grupnog rada koje je koristila tokom svog rada u romskoj zajednici.

Drugi deo događaja – „SA romskom zajednicom: razmena iskustava i osnaživanje” - usmeren je na činjenicu da je projekat sproveden uz aktivno sudjelovanje romske zajednice i kontinuirani napor da se ista osnaži.

Slađana Teodorović, romska radnica u zajednici u Centru za ekonomski razvoj romske zajednice i *Violeta Kalanjoš*, romska radnica u zajednici ispred Međimurske županije podelile su u svojoj prezentaciji svoja iskustva kao romske radnice u zajednici na projektu. Kao pripadnice romske zajednice, objasnile su da su, usprkos završenom školovanju, pretrpele diskriminaciju. Osim dobijanja izvrsnog radnog iskustva na projektu kroz pružanje podrške članovima svoje zajednice kao deo multidisciplinarnog tima, takođe su navele da su obogatile svoja iskustva/znanje kroz projektne aktivnosti jačanja kapaciteta, poput treninga za romske saradnike u zajednici (i pripadajući vodič), kao i kroz (online) studijsko putovanje u Belgiju.

This project is funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union (2014-2020)

Ljiljana Mihajlović, direktorica Kancelarije za inkluziju Roma u Autonomnoj pokrajini Vojvodine, je potom predstavila projekt koji je takođe doprinio smanjenju diskriminacije kroz provođenje dva treninga za 58 zdravstvenih radnika/studenata, a koji su pokrivali teme poput socioekonomskog statusa romskih pacijenata te jednakosti i ljudskih prava romskih pacijenata – sa naglaskom na pružanje zdravstvenih usluga na inkluzivan način.

Treći i posljednji deo događaja – „Za romsku zajednicu: poboljšavanje lokalnog (političkog) okvira, prikupljanje podataka i zagovaranje” usmeren je na razvijanje lokalne politike i zagovaračkih komponenata projekta.

Slobodan Vejnović, viši savetnik za društvena pitanja Grada Čakovca; *Maja Odrčić-Mikulčić*, privremena pročelnica u Upravnom odjelu za civilno društvo, ljudska prava i sport Međimurske županije i *Zoran Radaković*, projektni menadžer (projektni administrativno-financijski koordinator) u Regionalnoj razvojnoj agenciji Srem predstavili su u svojoj prezentaciji obe ciljane regije, lokalni politički okvir i aktivnosti usmerene prema integraciji Roma, kao i pozitivne učinke projekta povezane s razvojem lokalnopolitičkih dokumenata/alata koji su naročito korisni za lokalne institucije (poput zdravstvenih mera za integraciju Roma (lokalnih akcionih planova) i *“Studiju izvodivosti za besplatne usluge prevoza do zdravstvenih institucija za pripadnike romske nacionalne manjine (i druge ranjive grupe) u Međimurskoj županiji, Hrvatska”*.

Julie Cellier, saradnica na projektu u Médecins du Monde-Belgique, potom je predstavila ključna saznanja dobijena iz procesa prikupljanja podataka koji je sproveo projektni tim tokom terenskog rada koristeći se tri vrste anketa. Što se tiče odricanja od zdravstvenih usluga, 26% korisnika projekta izjavilo je da u posljednjih 12 mjeseci nisu kontaktirali lekara, iako su trebali medicinsku pomoć, a 34% korisnika izjavilo je da su već bili u situaciji kad su nedovoljna finansijska sredstva bila prepreka kupovini lekova ili pokrivanju troškova medicinskih usluga. Što se tiče zdravstvene pismenosti, u slučaju zdravstvenih poteškoća, 79% učesnika u Srbiji zvalo je hitnu pomoć ili su se lečili sami (15%); u Hrvatskoj, 47% odlazi lečniku opšte prakse, a 40% zove hitnu pomoć. Što se tiče stanja mentalnog zdravlja, 84% učesnika u Srbiji i 38% u Hrvatskoj navelo je da trenutno doživljava neki oblik psihičkog distresa.

Posljednja prezentacija koju su izradile *Juliette Delescluse*, šefica kancelarije Médecins du Monde-Belgique u Hrvatskoj i *Jagoda Novak*, spoljna stručna saradnica, skicirala je projektni model i identificirala prikupljena saznanja i preporuke za donosiocce političkih odluka na lokalnom/nacionalnom/europskom nivou. Svi ovi elementi detaljno su izloženi u [završnoj projektnoj publikaciji](#) koju su na događaju predstavili sami autori. „*Svaka osoba je prvenstveno ljudsko biće, a to je početna točka i svrha ovog modela*”, zaključila je Juliette Delescluse u svojoj prezentaciji.

Nakon sva tri dela događaja usledila je rasprava i razmena iskustava među učesnicima. Anketa koju su popunili saradnici nakon događaja pokazala je da je 88,89% učesnika ocenilo generalni kvalitet događaja sa ocenom 5/5.

Médecins du Monde i partneri još jednom zahvaljuju svim učesnicima na njihovom interesovanju i divnoj razmeni iskustava tokom događaja!

Project number	849124	Project Acronym	PRO HEALTH for ROMA
----------------	--------	-----------------	---------------------